Miejsce na identyfikację szkoły

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

LISTOPAD 2014

Czas pracy: 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1.–32.). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **60 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

KOD ZDAJĄCEGO

Arkusz opracowany przez Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.
Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy zabronione. Wydawca zezwala na kopiowanie zadań przez dyrektorów szkół biorących udział w programie Próbna Matura z OPERONEM.

CZĘŚĆ I – Test (*48 pkt*)

Materiał źródłowy do zadania 1.
Struktura społeczna

Czy uważa Pan(i), że należy Pan(i) do:	Badani według zadeklarowanej pozycji społecznej			
	Niska (1–3)	Średnia (4–6)	Wysoka (7–9)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
ludzi bogatych	0	0	12	0
ludzi średnio zamożnych	33	80	64	56
ludzi biednych	61	17	20	33
Trudno powiedzieć	6	3	4	11
Suma	100	100	100	100

Źródło: *Postrzeganie własnego miejsca w strukturze społecznej*, Komunikat z badań CBOS BS/163/2013, www.cbos.pl (dostęp: 25.07.2014).

Zadanie 1. (*1 pkt*)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Przytoczone w tabeli informacje odnoszą się do dwóch rodzajów struktury społecznej:
A. demograficznej i klasowej.
B. klasowej i warstwowej.
C. warstwowej i demograficznej.
D. zawodowej i klasowej.

Materiał źródłowy do zadania 2.

Propozycja nowelizacji ustawy

Planowana jest nowelizacja dotychczasowej ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Dzięki temu w Polsce pojawiłby się drugi język o takim statusie.

Jak mówi poseł Marek Plura, który złożył projekt, podpisany przez 51 posłów ze wszystkich klubów i kół, chodzi nie tylko o spełnienie woli dużej grupy mieszkańców Śląska, ale także o ochronę tego etnolektu jako cennego dziedzictwa kulturowego.

W uzasadnieniu podkreślił, że wielu współczesnych językoznawców z Polski i z zagranicy uznaje językową odrębność mowy śląskiej. Zaznaczył, że śląski jest nadal żywy i wciąż się rozwija.

Na podstawie: A. Gumułka, *Śląski językiem regionalnym? Projekt już w Sejmie*, http://news.money.pl (dostęp: 26.07.2014).

Zadanie 2. (*2 pkt*)

A. Wyjaśnij, dlaczego mowa śląska została określona w tekście jako etnolekt, a nie jako język śląski.

.....

.....

B. Podaj, jaki język w Polsce ma status języka regionalnego.

.....

Materiał źródłowy do zadań 3. i 4.

Problem równości szans w dostępie do edukacji

„Edukacja dla wszystkich” to program UNESCO zainicjowany w 1990 r. na Światowej Konferencji w Jomtien w Tajlandii. W programie uczestniczy obecnie 180 państw. Celem programu jest doprowadzenie do zaspokojenia podstawowych potrzeb edukacyjnych wszystkich ludzi, dbając przy tym o wysoką jakość procesu kształcenia.

W programie „Edukacja dla wszystkich” zostały określone cele, które mają zostać osiągnięte do 2015 r. Celami tymi są:

1. Edukacja przedszkolna – jej upowszechnienie, poprawa jakości, objęcie nią dzieci ze środowisk zaniedbanych i ubogich.

2. Zapewnienie wszystkim dzieciom edukacji podstawowej, obowiązkowej, bezpłatnej i na odpowiednim poziomie, ze szczególnym uwzględnieniem dziewcząt.

3. Zaspokojenie potrzeb edukacyjnych młodzieży i dorosłych, umożliwienie im zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnej w codziennym życiu.

4. Zmniejszenie o 50% liczby analfabetów wśród dorosłych, zapewnienie im równego dostępu do edukacji podstawowej i możliwości stałego dokształcania się.

5. Eliminacja nierówności w dostępie kobiet do edukacji podstawowej oraz zapewnienie wszystkim kobietom edukacji podstawowej.

6. Poprawa jakości kształcenia we wszystkich jego aspektach w celu zapewnienia wszystkim ludziom wymiernych rezultatów kształcenia.

Liczba uczniów poza systemem szkolnym (na poziomie szkoły podstawowej) w 2000 r. i 2012 r. (w mln)

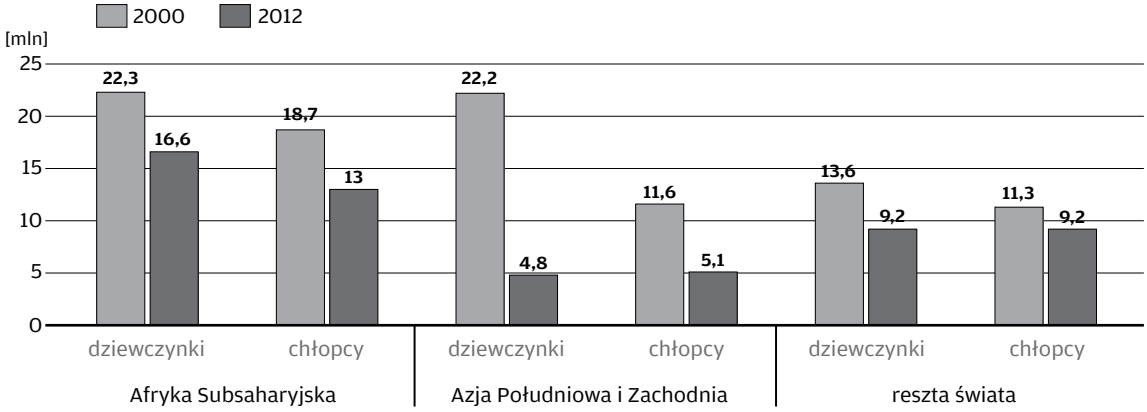

Na podstawie: A. Zygierewicz, *Edukacja w polityce rozwojowej*, Analizy Biura Analiz Sejmowych, nr 12(116), 25 sierpnia 2014 r., s. 4–5.

Zadanie 3. (*1 pkt*)

Na podstawie tekstu oraz danych z wykresu podaj numery dwóch spośród sześciu celów programu UNESCO „Edukacja dla wszystkich”, do których to celów odnoszą się dane na wykresie.

Cele UNESCO: ☐ ☐

Zadanie 4. (*1 pkt*)

Korzystając z danych z wykresu, wyjaśnij, w jakiej części świata program „Edukacja dla wszystkich” zaowocował największym wzrostem równości szans dzieci w dostępie do edukacji.

.....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadania 5.

Opisy postaw społecznych

Definicja A. *Poszanowanie czyichś poglądów, wierzeń, upodobań, różniących się od własnych.*

Definicja B. *Pogodzenie się z czymś, czego nie można zmienić.*

Źródło: http://sjp.pwn.pl (dostęp: 28.07.2014).

Zadanie 5. (*1 pkt*)

Do każdej podanej definicji dopisz nazwę opisanej postawy.

Definicja A – .....

Definicja B – .....

Materiał źródłowy do zadania 6.

Społeczeństwo amerykańskie

Grupa amerykańskich naukowców związanych z Uniwersytetem Harvarda ogłosiła, że całe dekady postępującej erozji życia wspólnotowego w znaczący i niekorzystny sposób zmieniły stosunki społeczne panujące w Stanach Zjednoczonych, ale także w innych częściach globu. […] *Od trzydziestu lat obserwujemy znaczący spadek wartości tak zwanego kapitału społecznego, czyli tych wszystkich więzi społecznych* […], *od których zależy nasze normalne funkcjonowanie* […].

Źródło: P. Górecki, *Osobno, choć razem*, „Rzeczpospolita”, 28.12.2000 r., [w:] A. Pawlicki, T. Merta, A. Pacewicz, *Z demokracją na ty*. *Materiały pomocnicze*, Warszawa 2007, s. 20–21.

Wolontariat w Polsce

Czy w Pana(i) środowisku są osoby, o których wiadomo, że dobrowolnie i nieodpłatnie pracują na rzecz swojego środowiska, Kościoła, osiedla, wsi lub miasta albo też pracują społecznie na rzecz potrzebujących?	Odsetki odpowiedzi twierdzących wśród ogółu badanych		Jeśli są takie osoby w Pana(i) środowisku, proszę podać w przybliżeniu ich liczbę. Średnia liczba	
	2008	2012	2008	2012
– wśród Pana(i) znajomych, przyjaciół	40	47	5,2	5,5
– w Pana(i) rodzinie	33	37	2,3	2,9
– wśród członków Pana(i) wspólnoty parafialnej	26	35	10,6	14,4
– wśród Pana(i) sąsiadów	22	27	3,7	4,1
– wśród Pana(i) kolegów w pracy*	23	26	3,3	4,6
– wśród Pana(i) kolegów w szkole, na uczelni**	33	52	7,0	6,8
Ogółem odsetek osób mających kontakt ze społecznikami	53	64		

* Dane dotyczą wyłącznie osób aktywnych zawodowo.
**Dane dotyczą wyłącznie uczniów i studentów.

Źródło: *Potencjał społecznikowski i zaangażowanie Polaków w wolontariat*.
Komunikat z badań CBOS, Warszawa, luty 2012 r., s. 5.

Zadanie 6. (*3 pkt*)

A. Podaj, jak określa się rodzaj społeczeństwa, którego kryzys na przykładzie Stanów Zjednoczonych opisał autor artykułu.

.....

B. Napisz, czy przedstawiony w tekście problem, z którym przez lata borykało się społeczeństwo amerykańskie, dotyczy także społeczeństwa polskiego. Swoje zdanie uzasadnij dwoma argumentami odwołującymi się do danych umieszczonych w tabeli.

1) .....

.....

.....

2) .....

.....

.....

Zadanie 7. (*1 pkt*)

Spośród podanych zdań, wybierz trzy zawierające wyłącznie informacje oraz trzy, w których zawarte są komentarze. Następnie wpisz w odpowiednie miejsca numery odpowiadające poszczególnym zdaniom.

[1] *Era Internetu i strumieniowania treści na dobre zadomowiła się w dziedzinie kultury.*

[2] *7 maja 2014 r. odbędzie się pierwsza na świecie globalna transmisja opery w rozdzielczości UHD.*

[3] *Opera „Nabucco”, autorstwa włoskiego kompozytora Giuseppe Verdiego, będzie transmitowana na żywo na cały świat prosto ze sceny Wiedeńskiej Opery Państwowej.*

[4] *To wyjątkowe wydarzenie jest efektem współpracy nawiązanej między firmą Samsung a Wiedeńską Operą w 2013 r.*

[5] *„Nabucco” to opera, która Verdiemu przyniosła światową sławę i dzięki której na stałe wpisał się w poczet największych kompozytorów.*

[6] *Transmisja będzie dostępna bezpłatnie dla wszystkich posiadaczy telewizorów Samsung UHD z roku 2014 (seria HU) za pośrednictwem aplikacji na platformę Samsung Smart TV 7 maja 2014 r. o godzinie 19.00.*

[7] *Owocem współpracy Samsung i Opery Wiedeńskiej jest pomysłowe zastosowanie najlepszych technologii koreańskiego producenta w postaci unikatowej aplikacji dedykowanej na platformę Samsung Smart TV, umożliwiającą oglądanie transmisji wystawianych oper na żywo oraz strumieniowanie wybranych dzieł na życzenie prosto na ekrany telewizorów Samsung.*

[8] *W aplikacji znajdziemy materiały, takie jak dodatkowe informacje na temat wybranych oper, informacje zza kulis oraz wywiady z gwiazdami opery.*

[9] *Wspaniałe doznania związane z obcowaniem ze sztuką wyższą za pośrednictwem Samsung Smart TV są dodatkowo potęgowane, dzięki możliwości zmiany punktu widzenia w trakcie oglądania opery.*

[10] *Do wyboru w aplikacji oddane zostały dwa ujęcia: jedno obejmujące klasyczny, pełny widok sceny oraz drugie, przypominające film tworzony na żywo oferujący kadry w zbliżeniu, widok z ruchomych kamer oraz możliwość zajrzenia za kulisy.*

Na podstawie: Autor nieznany, *Samsung i Opera Wiedeńska prezentują pierwszą na świecie transmisję na żywo w Ultra High Definition*, http://www.wprost.pl (dostęp: 29.07.2014).

Informacje: ☐☐☐ Komentarze: ☐☐☐

Materiał źródłowy do zadania 8.

Ustawa Konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. [fragmenty]

Art. 38.

2. W sprawach szczególnej wagi dla Państwa Prezydent może zwoływać posiedzenia Rady Ministrów i im przewodniczyć.

Art. 61.

Wniosek dotyczący powołania Ministra Spraw Zagranicznych, Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych Prezes Rady Ministrów przedstawia po zasięgnięciu opinii Prezydenta.

Art. 68.

2. Na wniosek Prezesa Rady Ministrów Prezydent może dokonywać zmian na stanowiskach poszczególnych ministrów.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku [fragmenty]

Art. 141.

1. W sprawach szczególnej wagi Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Radę Gabinetową. Radę Gabinetową tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Radzie Gabinetowej nie przysługują kompetencje Rady Ministrów.

Art. 161.

Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

Zadanie 8. (*3 pkt*)

Korzystając z tekstów, określ, jak zmieniła się relacja pomiędzy konstytucyjnymi organami władzy wykonawczej w III Rzeczypospolitej. Swoje zdanie uzasadnij dwoma argumentami.

Zmiana relacji – .....

.....

Argumenty:

1) .....

.....

.....

2) .....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadania 9.

Ideologie

Opis A. *Ideologia społeczno-polityczna, której podstawowe elementy określa idea charyzmatycznego wodza, mit „wspólnoty ziemi i krwi” oraz zespół antydemokratycznych* […] *i skrajnie nacjonalistycznych haseł.*

Opis B. *Jeden z głównych nurtów myśli społeczno-politycznej uznający za naczelne dobro istniejący porządek społeczny i polityczny, akcentujący konieczność zachowania lub umocnienia tradycyjnych wartości, norm, obyczajów i instytucji.*

Opis C. *Jeden z* […] *nurtów myśli społeczno-politycznej* […], *w którym trzonem systemu wartości są: indywidualistyczna koncepcja człowieka, preferowanie praw wolnościowych, własność prywatna, atomistyczna teoria społeczeństwa, postulat ograniczonych funkcji państwa.*

Źródło: *Leksykon politologii*, pod red. A. Antoszewskiego i R. Herbuta, Wrocław 2004, ss. 102, 179, 206.

Zadanie 9. (*2 pkt*)

Do każdego opisu ideologii dopisz jej nazwę.

Opis A – .....

Opis B – .....

Opis C – .....

Materiał źródłowy do zadania 10.

Reżim polityczny

Prezydent Aleksandr Łukaszenka oświadczył w poniedziałek, że państwo powinno wspierać partie o tendencjach patriotycznych. Nie dotyczy to partii opozycyjnych, finansowanych według niego z zagranicy.

– Powiedzmy sobie szczerze: należy je (partie patriotyczne) wspierać. Nie będziemy ich utrzymywać z budżetu, ale wesprzeć je trzeba – powiedział prezydent na spotkaniu z jednym z przywódców Partii Komunistycznej Iharem Karpienką.

Jeden z liderów opozycyjnej partii „Sprawiedliwy Świat”, która obok Partii Komunistycznej powstała z rozłamu Partii Komunistów, Siarhiej Waźniak, wyraził pogląd, że PK już od dawna jest w istocie finansowana przez państwo. – Regionalne struktury PK dawno wynajmują pomieszczenia w budynkach administracji, nie płacąc za wynajem – powiedział Radiu Swaboda.

Na podstawie: M. Wyrzykowska, […] *poprze partie patriotyczne. Ale nie opozycję*, http://swiat.newsweek.pl/ (dostęp: 2.08.2014).

Zadanie 10. (*1 pkt*)

Podaj nazwę reżimu politycznego państwa, którego dotyczy tekst źródłowy.

Nazwa reżimu politycznego – .....

Materiał źródłowy do zadania 11.

Konstytucja Rosji

Konstytucja Rosji została przyjęta 12 grudnia 1993 r. w ogólnonarodowym referendum.[…] *Konstytucja weszła w życie i obowiązuje od dnia promulgacji w „Rossijskoj Gazecie”, czyli od dnia 25 grudnia 1993 r.* […]

Konstytucja z 12 grudnia 1993 r. jest pierwszą i jedyną konstytucją odrodzonej Rosji. […] *Konstytucja składa się z preambuły oraz dwóch części zawierających 137 artykułów.* […] *Część pierwsza zawiera w dziewięciu rozdziałach zasadniczą część konstytucyjnej regulacji normatywnej.* […] *Część druga zawiera przepisy końcowe i przejściowe. Określono w niej moment wejścia w życie konstytucji i zasady funkcjonowania organów konstytucyjnych w okresie przejściowym oraz wprowadzono zasadę nadrzędności konstytucji w przypadku niezgodności z nią przepisów umowy* […] *o rozgraniczeniu zakresu działania i kompetencji między* […] *organami władzy państwowej a organami władzy suwerennych republik, krajów, obwodów i okręgów autonomicznych* […] *oraz miast Moskwy i Sankt-Petersburga.*

Źródło: J. Matwiejuk, *Rosja*, [w:] *Systemy ustrojowe państw współczesnych*, pod red. S. Bożyka i M. Grzybowskiego, Białystok 2012, s. 285–286.

Zadanie 11. (*1 pkt*)

Rozstrzygnij, które informacje dotyczące rosyjskiej konstytucji są prawdziwe, a które – fałszywe. Przy każdym zdaniu w odpowiedniej kolumnie tabeli wpisz znak „X”.

	Zdania	Prawda	Fałsz
A	Konstytucja rosyjska obowiązuje od 25 grudnia 1993 r., czyli od momentu opublikowania jej w prasie.		
B	Zawiera ona mniej rozdziałów i artykułów niż Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.		
C	Uwzględnia zasadę prymatu konstytucji oraz federacyjny charakter państwa rosyjskiego.		

Materiał źródłowy do zadania 12.

Zadanie 12. (*1 pkt*)

Rozstrzygnij, które informacje dotyczące fotografii są prawdziwe, a które – fałszywe. Przy każdym zdaniu w odpowiedniej kolumnie tabeli wpisz znak „X”.

	Na ilustracji przedstawiono	Prawda	Fałsz
A	wypełnianie przez Sejm funkcji kontrolnej.		
B	posiedzenie Rady Gabinetowej.		
C	Posiedzenie Trybunału Konstytucyjnego.		

Materiał źródłowy do zadania 13.

Immunitet parlamentarny

Koniec z bezkarnością posłów na drodze? Sejm zabiera się za ustawę, która umożliwi karanie ich mandatami bez konieczności uchylania immunitetu.

Projekt przewiduje, że przyjęcie mandatu karnego za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji następowałoby poprzez złożenie oświadczenia o wyrażeniu zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności. Oznacza to, że osoby te mogłyby zapłacić mandat drogowy w momencie zatrzymania przez służby drogowe.

Źródło: Autor nieznany, *Immunitet nie będzie obejmował mandatu? Tak chcą posłowie*, http://polska.newsweek.pl/ (dostęp: 1.08.2014).

Zadanie 13. (*2 pkt*)

Na podstawie materiału źródłowego uzupełnij tekst, dopisując rodzaj immunitetu (A) oraz rodzaj odpowiedzialności (B).

Tekst opisuje prace nad ustawą dotyczącą immunitetu parlamentarnego określanego mianem (A) ....., który dotyczy odpowiedzialności (B) ..... .

Materiał źródłowy do zadania 14.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku [fragment]

Art. 144.

2. Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.

Zadanie 14. (*1 pkt*)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Podany w Konstytucji rodzaj odpowiedzialności Prezesa Rady Ministrów to odpowiedzialność:
A. karna.
B. cywilna.
C. polityczna.
D. konstytucyjna.

Materiał źródłowy do zadania 15.

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie

Art. 3.
1. Wojewoda jest:

1) przedstawicielem ..... w województwie;

2) zwierzchnikiem rządowej administracji ..... w województwie.

Zadanie 15. (*1 pkt*)

Na podstawie własnej wiedzy uzupełnij tekst ustawy, podkreślając właściwe odpowiedzi spośród podanych poniżej.

A. Prezesa Rady Ministrów/Rady Ministrów
B. zespolonej/niezespolonej

Materiał źródłowy do zadania 16.

Procedura lustracyjna

Potencjalne elektoraty*	Czy Pana(i) zdaniem, obecnie należy zajmować się rozliczaniem PRL-u, czy też należy zakończyć rozliczenia i pozostawić ten okres do badania historykom?		
	Należy zajmować się rozliczaniem okresu PRL, gdyż okres ten nie został w wystarczającym stopniu rozliczony	Należy zakończyć rozliczenia i pozostawić ten okres do badania historykom	Trudno powiedzieć
	W procentach		
SLD	12	86	2
PiS	40	53	7
Niezamierzający głosować	16	78	6

*Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych.

Źródło: *Oceny i rozliczenia okresu PRL w opinii publicznej*, Komunikat z badań CBOS BS/93/2009, www.cbos.pl. (dostęp: 2.08.2014).

Zadanie 16. (*2 pkt*)

Korzystając z materiału źródłowego, wyjaśnij, jaki wpływ na stosunek do rozliczenia PRL-u ma prawicowość i lewicowość ankietowanych. Podaj przyczynę różnicy w stosunku respondentów do tego zagadnienia.

Wyjaśnienie: .....

.....

Przyczyna: .....

.....

Materiał źródłowy do zadania 17.

Dochody i wydatki gminy w latach 2010–2012

Rok	2010	2011	2012
Dochody	81 648 878 zł	86 988 697 zł	87 504 162 zł
Wydatki bieżące (płace, koszty utrzymania)	64 638 231 zł	76 117 864 zł	78 552 215 zł
Wydatki majątkowe (na inwestycje)	35 576 495 zł	22 946 325 zł	17 884 454 zł

Na podstawie: http://www.glosobornicki.pl (dostęp: 2.08.2014).

Zadanie 17. (*1 pkt*)

Rozstrzygnij, czy przedstawiona w tabeli zmiana struktury wydatków gminy w latach 2010–2012 może spowodować pozytywne czy negatywne skutki długofalowe. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadania 18.

Fragmenty kodeksów

Kodeks A. *Art. 23. W sprawie o przestępstwo popełnione na szkodę małoletniego, we współdziałaniu z małoletnim lub w okolicznościach, które mogą świadczyć o demoralizacji małoletniego albo o gorszącym wpływie na niego, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zawiadamia sąd rodzinny w celu rozważenia środków przewidzianych w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.*

Kodeks B. *Art. 29. Stronami mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, a gdy chodzi o państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne i organizacje społeczne – również jednostki nieposiadające osobowości prawnej.*

Kodeks C. *Art. 22. W sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok – za cały czas ich trwania.*

Zadanie 18. (*2 pkt*)

Do każdego fragmentu kodeksu dopisz rodzaj prawa, którego dotyczy.

Kodeks A – .....

Kodeks B – .....

Kodeks C – .....

Materiał źródłowy do zadania 19.

Fragment formularza pisma procesowego

P	1	**Data wpływu** (wypełnia sąd)

Pouczenie

1. Formularz należy wypełnić czytelnie, dokonując wpisów bez skreśleń i poprawek. Gdy w rubrykach występuje tekst oznaczony znakiem *, to należy niepotrzebne skreślić.
2. Każdą rubrykę niezacieniowaną należy wypełnić albo skreślić. Jeśli po wpisaniu treści w rubryce pozostało wolne miejsce, należy je skreślić w sposób uniemożliwiający dopisywanie.
3. Do 1 należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom, a ponadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych.
4. W wypadku, gdy żądanie 1, inne wnioski 1, uzasadnienie lub załączniki nie zmieściły się w odpowiednich rubrykach, ciąg dalszy zamieszcza się na kolejnych, ponumerowanych kartach formatu A4, ze wskazaniem uzupełnianej rubryki. Pod dodaną do formularza treścią należy złożyć podpis.

1. Wartość przedmiotu sporu (kwota w złotych, cyframi i słownie)	**2. Sąd, do którego jest składany** 1 (nazwa i siedziba sądu, ewentualnie również właściwy wydział)
	SĄD REJONOWY

W rubrykach 3.1.1.– 4.6. należy podać: imię i nazwisko osoby fizycznej bądź pełną nazwę osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej lub organizacji, mających zdolność sądową oraz adres (siedzibę) ze wskazaniem kodu pocztowego, miejscowości, ulicy, numeru domu i lokalu.

3. Strona 2	**4. Strona** 3
3.1.1. 2 **i jego adres**	**4.1.** 3 **i jego adres**

Na podstawie: http://www.bip.ms.gov.pl (dostęp: 21.09.2014).

Zadanie 19. (*2 pkt*)

Uzupełnij podany fragment formularza pisma procesowego, podając:
1) nazwę pisma procesowego,
2) nazwę strony występującej z pismem procesowym,
3) nazwę strony, przeciwko której skierowane jest pismo procesowe.

1) .....

2) .....

3) .....

Materiał źródłowy do zadania 20.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 53.

§ 1. Sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Zadanie 20. (*2 pkt*)

A. Podaj nazwę konstytucyjnej zasady wymiaru sprawiedliwości, która została przedstawiona w podanym fragmencie kodeksu.

Nazwa zasady – .....

B. Podaj dwie gwarancje umożliwiające realizowanie tej zasady.

1) .....

2) .....

Materiał źródłowy do zadania 21.

Opis kontroli konstytucyjnej

W nauce prawa konstytucyjnego […] *odrzucano początkowo zdecydowanie pozaparlamentarne systemy kontroli konstytucyjności ustaw jako niezgodne z zasadą jedności władzy państwowej i wypływającą z niej zasadą nadrzędności parlamentu nad innymi organami państwowymi.*

Źródło: B. Banaszak, A. Preisner, *Prawo konstytucyjne*. *Wprowadzenie*, Wrocław 1996, s. 39–40.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku [fragment]

Art. 188.

Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach:

1) zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,

2) zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie,

3) zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami,

4) zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych,

5) skargi konstytucyjnej, o której mowa w art. 79 ust. 1.

Zadanie 21. (*1 pkt*)

Korzystając z materiałów źródłowych, wykaż, że występująca współcześnie w Rzeczypospolitej kontrola konstytucyjna różni się od kontroli propagowanej początkowo w nauce prawa konstytucyjnego.

.....

.....

.....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadania 22.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku [fragment]

Art. 146.

[…] *kontroluje prace organów administracji rządowej.*

Art. 183.

[…] *sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania.*

Art. 186.

[…] *stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.*

Art. 189.

[…] *rozstrzyga spory kompetencyjne pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.*

Zadanie 22. (*2 pkt*)

Do każdego konstytucyjnego organu państwa dobierz jego kompetencje, wpisując we właściwe miejsca numery artykułów Konstytucji RP.

	Konstytucyjne organy państwa	Numer artykułu Konstytucji RP
A	Krajowa Rada Sądownictwa	
B	Trybunał Konstytucyjny	
C	Sąd Najwyższy	

Materiał źródłowy do zadania 23.

Prawa kobiet w Arabii Saudyjskiej

Manal al-Sherif aresztowano 22 maja, zarzucając jej między innymi prowadzenie samochodu w centrum miasta oraz zakłócanie porządku publicznego. Arabia Saudyjska jest jedynym krajem na świecie, gdzie kobieta nie może prowadzić samochodu. Choć Sherif nie złamała żadnego prawa część ultrakonserwatywnych duchownych oskarża ją o spiskowanie z Iranem (kobieta należy do mniejszości szyickiej) oraz współpracę z diabłem i żąda ukarania publiczną chłostą.

Na podstawie: A. Filipiak, *Kobieta walczy o prawo do prowadzenia samochodu*, http://www.wysokieobcasy.pl (dostęp: 3.08.2014).

Zadanie 23. (*1 pkt*)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

W tekście został opisany przykład łamania prawa:
A. socjalnego.
B. osobistego.
C. kulturalnego.
D. ekonomicznego.

Zadanie 24. (*2 pkt*)

Na podstawie źródeł (ilustracji oraz opisów) wpisz do tabeli pełne oficjalne nazwy pozarządowych organizacji zajmujących się ochroną praw człowieka.

	Logo	Opis	Nazwa
A		Organizuje pokojowe akcje obywatelskie, oferuje pomoc finansową i prawną poszkodowanym. Laureat Pokojowej Nagrody Nobla z 1977 roku.	
B		Powstała w 1989 roku, prowadzi program edukacji w zakresie praw człowieka oraz angażuje się w sprawy sądowe w ramach Programu Spraw Precedensowych.	
C		Jest organizacją pożytku publicznego, pomaga potrzebującym w Polsce i poza jej granicami, organizując liczne akcje, np. Program Pajacyk czy Kampania Wodna.	

Materiał źródłowy do zadania 25.
Stosunki Polski z Rosją

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2002	2005			2006	2007	2008		2009	2010			2011	2014
	II	IV	VI	XII	XII	VI	IV	IX	IX	III	V	IX	II	V
– dobre	19	6	3	3	2	2	12	5	4	8	29	19	12	3
– ani dobre, ani złe	66	55	33	41	24	37	56	36	51	50	52	46	43	27
– złe	9	31	57	51	63	54	27	56	40	38	15	28	42	65
Trudno powiedzieć	6	8	7	5	11	7	5	4	5	4	4	7	3	5

Źródło: *Polacy o stosunkach polsko-rosyjskich i polityce wschodniej Polski*, Komunikat z badań CBOS 77/2014, www.cbos.pl (dostęp: 5.08.2014).

Zadanie 25. (*2 pkt*)

Na podstawie tabeli do każdego wydarzenia – przyczyny pogorszenia się stosunków polsko-rosyjskich – dopisz rok, w którym wystąpiła podana przyczyna.

A. Polskie poparcie dla Ukrainy w rosyjsko-ukraińskim konflikcie o Krym – .....

B. Sprzeciw Polski wobec budowy gazociągu Nord Stream – .....

C. Zaangażowanie się Polski po stronie Gruzji w wojnie rosyjsko-gruzińskiej – .....

D. Zaangażowanie polskich polityków po stronie „pomarańczowej rewolucji” – .....

Materiał źródłowy do zadania 26.

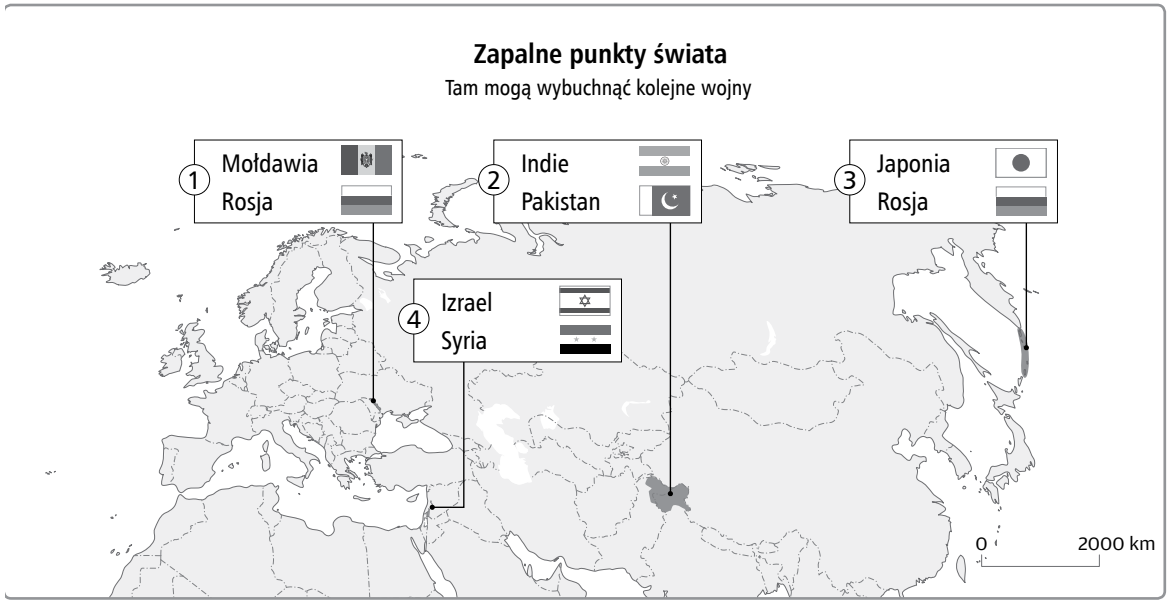

Na podstawie: A. Czerniawska, infografika.wp.pl/title,Punkty-zapalne-swiata,wid,16580983, wiadomosc.html (dostęp: 10.08.2014).

Zadanie 26. (*2 pkt*)

Podaj nazwy obszarów, o które toczą się konflikty pomiędzy przedstawionymi na infografice państwami.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

Materiał źródłowy do zadania 27.

Cele działania organizacji międzynarodowej

Obecnie stawiamy czoła licznym wyzwaniom i wielu sytuacjom kryzysowym. Równocześnie doświadczamy czegoś więcej – swoistego przypadku oświecenia na całym świecie. Państwa i przywódcy po kolei zaczynają zdawać sobie sprawę, że najłatwiej jest sprostać wyzwaniom wspólnym wysiłkiem […]. *W dzisiejszych czasach wystawieni jesteśmy na próbę nawet w miejscu tak dostatnim jak Europa.* […]

Dziś nie możemy tak po prostu wygłaszać przemówień – dziś musimy wprowadzać postulaty w życie, bo nadeszła pora na działania. […]

Dziękuję za pieniądze zainwestowane w instrument żywnościowy Unii Europejskiej, którego wartość wynosi miliard euro. […]

Blisko siedem lat temu stanął przed państwem mój poprzednik – Kofi Annan. Wygłosił on podczas przemówienia płomienny apel, w którym prosił o wykorzystanie szans, jakie Europie dają imigranci i o sprzeciwienie się osobom demonizującym przybyszy jako „innych”. […]

Nie wątpię, że Europa – symbol solidarności – stanie na wysokości tych zadań.

Źródło: http://www.europarl.europa.eu (dostęp: 5.08.2014).

Zadanie 27. (*2 pkt*)

Podaj imię i nazwisko autora powyższego przemówienia oraz pełną nazwę organizacji, na której czele stoi.

.....

Materiał źródłowy do zadania 28.

Opis kryteriów ekonomicznych

Kraje […] *muszą spełniać następujące kryteria ekonomiczne: wysoki stopień stabilności cen, dobry stan finansów publicznych, stabilne kursy walutowe oraz poziom długoterminowych stóp procentowych zbliżony do poziomu w strefie euro.*

Źródło: http://www.ecb.europa.eu (dostęp: 5.08.2014).

Zadanie 28. (*1 pkt*)

Podaj cel spełnienia kryteriów ekonomicznych przedstawionych w tekście.

.....

Materiał źródłowy do zadania 29.

Traktat europejski

Traktat […] *podzielony jest na 6 części, ustanawia nową formę współpracy – Unię Europejską oraz zawiera poprawki do traktatów rzymskich. Najważniejsze postanowienia:*

– *powołanie Unii Europejskiej składającej się z trzech filarów* […],

– *zobowiązanie Wspólnoty do utworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej, dysponującej wspólną walutą i wspólnym bankiem centralnym* […],

– *rozwijanie nowych wspólnych polityk: zagranicznej i obrony,*

– *wprowadzenie obywatelstwa unijnego* […],

– *potwierdzenie i rozszerzenie uprawnień WE,*

– *utworzenie Funduszu Spójności* […],

– *współpraca policyjna i w zakresie polityki imigracyjnej* […],

– *zmiany instytucjonalne, między innymi: rozszerzenie uprawnień legislacyjnych Parlamentu Europejskiego, rozszerzenie uprawnień Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich.*

Zadanie 29. (*2 pkt*)

A. Podaj nazwę miejscowości, w której został podpisany traktat ustanawiający zasady przedstawione w tekście.

.....

B. Podaj nazwę miejscowości, w której został podpisany traktat likwidujący strukturę Unii Europejskiej opisaną w podkreślonym fragmencie tekstu.

.....

Materiał źródłowy do zadań 30. i 31.

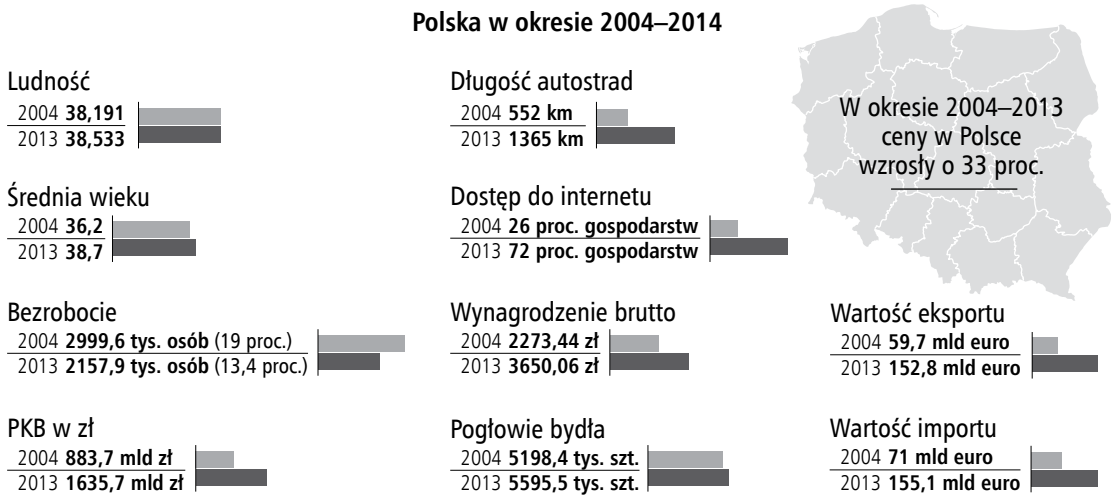

Na podstawie: http://biznes.newsweek.pl (dostęp: 19.09.2014).

Zadanie 30. (*1 pkt*)

Korzystając z materiału źródłowego, napisz, jak zmieniła się jakość życia Polaków w latach 2004–2013. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 31. (*1 pkt*)

Podaj pełne objaśnienie skrótu PKB oraz wyjaśnij to pojęcie.

.....

.....

CZĘŚĆ II – Wypracowanie (*12 pkt*)

Zadanie 32. (*12 pkt*)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Materiał źródłowy do tematu 1.

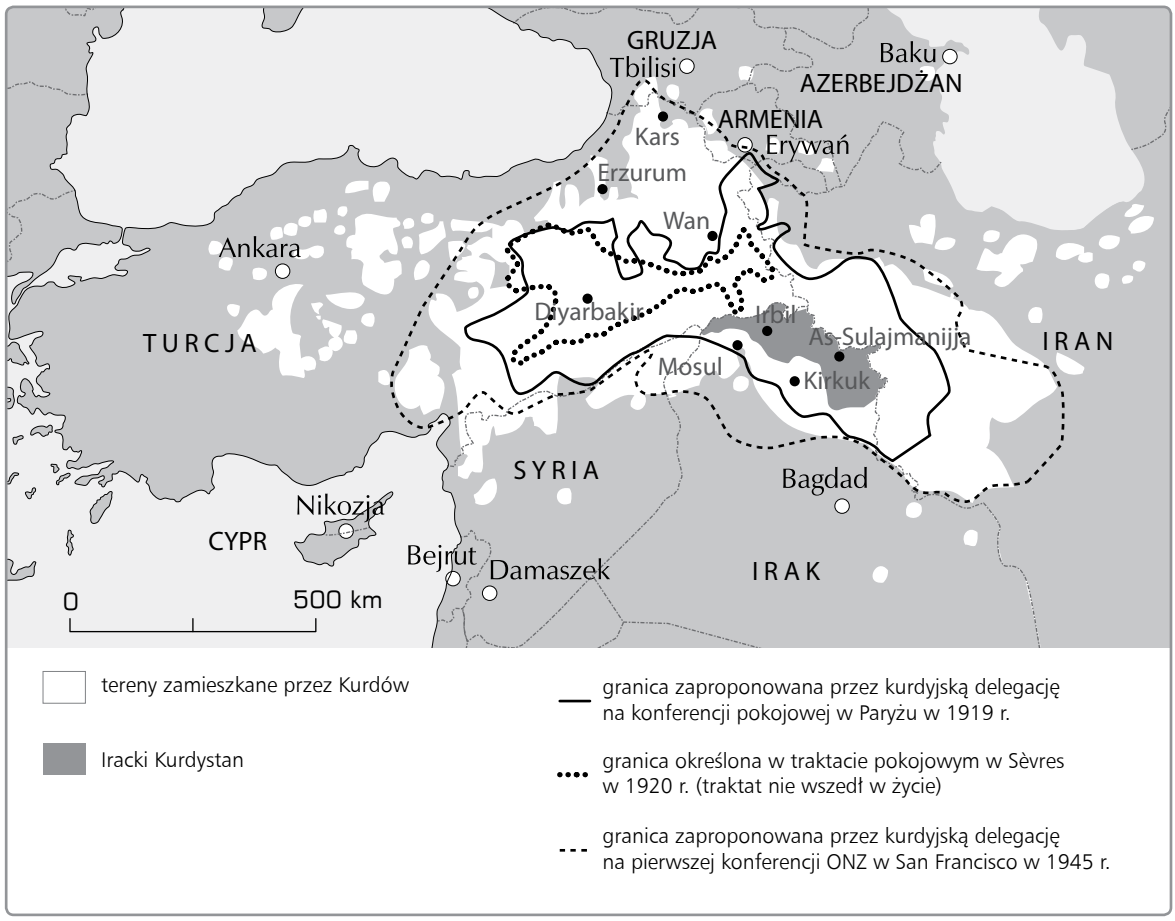

Źródło: infografika.wp.pl (dostęp: 5.08.2014).

Temat 1.

Narody i ich dążenie do posiadania własnych państw. Rozważ problem tworzenia nowych państw we współczesnym świecie, uwzględniając różne teorie dotyczące genezy państwa.

Temat 2.

Formy demokracji bezpośredniej i pośredniej. Porównaj ich znaczenie we współczesnej Polsce, odwołując się do przykładów ich funkcjonowania na poziomie centralnym i lokalnym.

Materiały źródłowe do tematu 3.

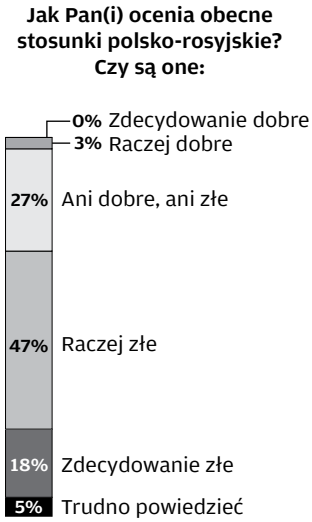

Źródło: *Polacy o stosunkach polsko-rosyjskich i polityce wschodniej Polski*, Komunikat z badań CBOS, Warszawa 2014.

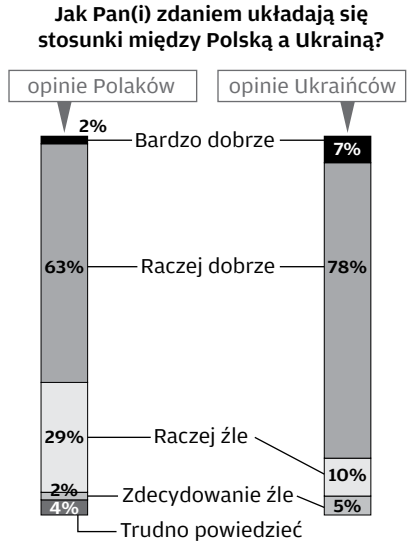

Źródło: J. Fomina, J. Konieczna-Sałamtin, J. Kucharczyk, Ł. Wenerski, *Polska–Ukraina*, *Polacy–Ukraińcy. Spojrzenie przez granicę*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013, s. 63.

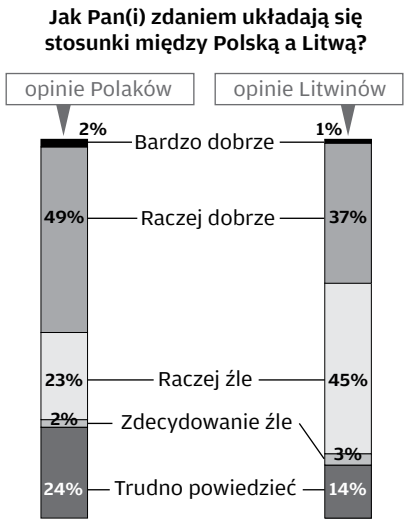

Źródło: A. Fuksiewicz, J. Kucharczyk, A. Łada, *Obok siebie. Wzajemne postrzeganie się Polaków i Litwinów*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013, s. 75.

Temat 3.

Polska polityka wschodnia. Scharakteryzuj relacje Rzeczypospolitej z jej wschodnimi sąsiadami, biorąc pod uwagę polską rację stanu.

Wybieram temat nr .....

WYPRACOWANIE

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)